

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.411.002.07.2020

Anna Mrówka
Dyrektor
Szkoły Podstawowej nr 2 im. A. F.
Modrzewskiego w Brzezinach
ul. H. Sienkiewicza 17
95-060 Brzeziny

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/20/002 – Bezpieczeństwo zdrowotne użytkowania boisk przyszkolnych wykonanych ze sztucznej nawierzchni.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 2 im. A. F. Modrzewskiego w Brzezinach, ul. Henryka Sienkiewicza 17, 95-060 Brzeziny (dalej: Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Mrówka, Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 im. A. F. Modrzewskiego w Brzezinach od dnia 1 września 2001 r. (dalej: Dyrektor). (akta kontroli str. 2-3,194-196)
Zakres przedmiotowy kontroli	Spełnianie norm wymaganych dla granulatu użytego do budowy boisk o sztucznej nawierzchni.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do 31 maja 2020 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie, jeżeli zdarzenia mające wówczas miejsce miały wpływ na kontrolowany okres.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Michał Maćkiewicz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/55/2020 z 8 maja 2020 r. (akta kontroli str. 1)

¹Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Dyrektor Szkoły podejmował adekwatne działania celem zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego użytkowników boiska piłkarskiego z nawierzchnią wykonaną ze sztucznej trawy, w ramach kompleksu sportowego „Moje Boisko - Orlik 2012”. Podczas użytkowania kompleksu boisk jeden raz w roku 2015 zaistniała konieczność uzupełnienia granulatu w ilości 1 800 kg. Wykonawca prac eksploatacyjnych przedstawił stosowny atest Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny (dalej: PZH), które potwierdzał spełnienie wymogów sanitarnych i higienicznych zastosowanego granulatu. W związku z brakiem skarg, petycji, wniosków dotyczących niepokojących objawów związanych z wpływem granulatu EPDM³ i SBR⁴ na użytkowników boiska, a także posiadaniem wymaganych atestów PZH dla użytych do budowy boiska, Dyrektor Szkoły nie podejmował żadnych działań w tym zakresie.

W próbkach granulatu przebadanych pod kątem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, kadmu, ftalanów, migracji określonych pierwiastków nie stwierdzono niezgodności z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 18.12.2006 r. – REACH⁵ oraz Normie PN-EN 71-3:2019-07⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Spełnianie norm wymaganych dla granulatu użytego do budowy boisk o sztucznej nawierzchni.

Opis stanu faktycznego

Budowa kompleksu boisk sportowych została ukończona 21 grudnia 2012 r. Inwestorem była Gmina Miasto Brzeziny (dalej: Urząd). Decyzją⁷ z dn. 14 lutego 2013 r. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego udzielił Urzędowi pozwolenia na użytkowanie kompleksu boisk sportowych „Moje boisko – Orlik 2012” (z boiskami do piłki nożnej i wielofunkcyjnym, i budynkiem zaplecza) zlokalizowanym w Brzezinach przy ul. Sienkiewicza 17.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ EPDM (ang. ethylene propylene diene monomer [rubber]) – terpolimer otrzymywany z monomerów etylenowo-propylenowo-dienowych. Jest elastomerem usieciowanym w procesie wulkanizacji siarkowej lub nadtlenkowej. Cechuje się dobrymi właściwościami do odwracalnej deformacji pod wpływem działania sił mechanicznych, z zachowaniem ciągłości jego struktury. Dzięki swoim właściwościom znalazł szerokie zastosowanie w produkcji wyrobów dla przemysłu motoryzacyjnego: uszczelnienia drzwi i szyb, elementy amortyzujące i budownictwa. Są to m.in. profile uszczelniające do stolarki tworzywowej, węże hydrauliczne, osłony kabli, oraz pokrycia dachowe. Popularnym zastosowaniem jest wykonywanie nawierzchni bezpiecznych placów zabaw. Ponadto EPDM szeroko stosowany jest w przemyśle spożywczym jako materiał na węże przesyłowe oraz uszczelnienia. Mieszanki zawierające EPDM znalazły zastosowanie także w budownictwie do produkcji kołnierzy do okien dachowych.

⁴ SBR (ang. styrene-butadiene rubber) - kauczuk butadienowo-styrenowy [rodzaj gumy]. Organiczny związek chemiczny, polimer otrzymywany z dwóch monomerów, styrenu i 1,3-butadienu. Bardzo często zastępuje naturalny kauczuk. Wykorzystywany m.in. do produkcji opon i podeszw obuwia, a także w nawierzchniach boisk wykonanych z tworzyw sztucznych – w postaci granulatu stabilizującego żdźbła trawy, gdzie pełni także funkcje amortyzujące.

⁵ Rozporządzenie (WE) NR 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE; Dz.U. W.E. Nr 396 z 30 grudnia 2006 ze zm.

⁶ „Bezpieczeństwo zabawek – Część 3: Migracja określonych pierwiastków”.

⁷ Decyzja nr 06/2013.

Kompleks „Moje Boisko Orlik - 2012” przy Szkole Podstawowej nr 2 w Brzezinach wybudowano na terenie dwóch boisk szkolnych, na których znajdowała się nawierzchnia asfaltowa i otoczonych bieżnią żużlową.

(akta kontroli str.4-7, 55-66, 79-80)

Decyzją⁸ z dnia 14 marca 2013 r. Burmistrz Miasta Brzeziny oddał Szkole w trwały współzarząd⁹ (...) nieodpłatnie na czas nieoznaczony kompleks boisk sportowych wybudowanych w ramach programu – „Moje Boisko – Orlik 2012”. W związku z wykonaniem ww. decyzji Urząd przekazał obiekt protokołem zdawczo – odbiorczym w dniu 29 marca 2013 r. W protokole określono obowiązki Szkoły, m.in. utrzymanie obiektu we właściwym stanie technicznym.

Od przekazania kompleksu boisk we współzarząd, Szkoła jeden raz uzupełniła granulata – 15 czerwca 2015 r., tj. zamówiono 1 800 kg granulatu SBR¹⁰ za kwotę 1 800,00 zł. Dyrektor wyjaśniła, że Szkoła nie konsultowała się z Urzędem w sprawie zamówienia rodzaju granulatu do uzupełnienia.

W próbkach granulatu, pobranego¹¹ z murawy boiska piłkarskiego przy Szkole Podstawowej nr 2 w Brzezinach, przebadanych pod kątem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, kadmu, ftalanów, migracji określonych pierwiastków nie stwierdzono niezgodności z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 18.12.2006 r. – REACH) oraz Normą PN-EN 71-3:2019-07.

Urząd nie dokonał formalnego przekazania Szkole dokumentacji budowy obiektu, zawierającej m.in. certyfikaty potwierdzające spełnianie warunków bezpieczeństwa zastosowanych materiałów, w tym również dotyczące nawierzchni ze sztucznej trawy wbudowanej na boisku do piłki nożnej, jednakże Dyrektor wyjaśnił, że otrzymał ww. dokumenty. Zawierały one przede wszystkim atest higieniczny¹² oraz dokumentację powykonawczą w tym badanie laboratoryjne¹³ na kompletny system nawierzchni ze sztucznej trawy piłkarskiej, który obejmował włókna trawy syntetycznej oraz wypełnienie z granulatu gumowego EPDM i piasku kwarcowego, jak również instrukcję użytkowania i pielęgnacji boisk z syntetyczną nawierzchnią trawiastą. Szkoła nie posiadała szczegółowych wyników badań chemicznych granulatu, zarówno EPDM jak i uzupełnionego w 2015 r. SBR.

Okresowe prace konserwacyjne w zakresie uzupełniania granulatu oraz czyszczenia nawierzchni Szkoła zlecała wyspecjalizowanej firmie, zajmującej się pielęgnacją boisk i wykonywała je regularnie i w miarę konieczności¹⁴.

(akta kontroli str.4-24, 27-78, 81-82, 86-191)

⁸ Decyzja z dnia 14 marca 2013 r., znak: RI.6844.2.2013.

⁹ Oddany w trwały współzarząd dla Szkoły Podstawowej nr 2 w Brzezinach oraz Gimnazjum im. Władysława Stanisława Reymonta, ½ części zabudowanej nieruchomości w celu prowadzenia statutowej działalności Szkoły i Gimnazjum z tym że Szkoła Podstawowa nr 2 będzie korzystać z budynku szkolnego i magazynu blaszanego przy ul. Sienkiewicza 17 (...) oraz kompleksu boisk sportowych wybudowanych w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012 (...).

¹⁰ Atest higieniczny PZH z dnia 19 maja 2014 r. o nr HK/B/0357/02/2014.

¹¹ Próbki pobrano w dniu 18 maja 2020 r.

¹² Atest higieniczny PZH z dnia 24 marca 2009 r na granulata EPDM z recyklingu gumy technicznej, znak HK/B/0087/02/2009.

¹³ Raport z badania laboratoryjnego produktu GREENIE XTM6008 D.

¹⁴ Konserwację boiska ze sztuczną nawierzchnią wykonywano: w 2014 r. dwa razy (25 kwietnia i 17 września), 2015 r. cztery razy (20 maja, 15 czerwca – uzupełnienie granulatu, 29 lipca i 7 października), 2016 r. dwa razy (12 maja i 4 listopada), w 2017 r. trzy razy (28 maja, 10 sierpnia i 27 września), w 2018 r. dwa razy (12 lipca i 28 września) oraz w 2019 r. trzy razy (16 maja, 31 lipca i 18 października).

Koszty napraw i eksploatacji boiska w latach 2015 – 2020¹⁵ wyniosły odpowiednio: 3,2¹⁶ tys. zł, 3,9 tys. zł, 6,7 tys. zł, 2,8 tys. zł, 2,4 tys. zł oraz 2,0 tys. zł.
(akta kontroli str. 42, 192-193)

W okresie objętym kontrolą w ewidencji skarg i wniosków Urzędu nie odnotowano żadnych skarg, wniosków lub petycji dotyczących szkodliwego wpływu granulatu na boisku na zdrowie uczniów/osób z niego korzystających. Ponadto ze względu na brak jakichkolwiek sygnałów o szkodliwym wpływie granulatu na zdrowie użytkowników, Szkoła nie zlecała badań składu granulatu pod kątem spełniania norm zawartości substancji niebezpiecznych. Od momentu przekazania Szkole kompleksu, kontrola boiska i jego stanu technicznego znalazła się w gestii szkoły, a Urząd nie przeprowadzał kontroli obiektu.

W latach 2015 – 2020 w Szkole przeprowadzono 25 kontroli¹⁷, z czego 23 przez PSSE w Brzezinach¹⁸. Żadna z kontroli przeprowadzonych w ww. okresie nie dotyczyła badania ew. szkodliwego wpływu granulatu na zdrowie ludzi, a w szczególności nie pobierano próbek do badania pod kątem spełniania obowiązujących norm zawartości w nich substancji niebezpiecznych.
(akta kontroli str. 4-7, 15-19, 25-26)

Zasady bezpiecznego użytkowania obiektu w postaci „Regulaminu korzystania z kompleksu boisk „Moje Boisko-Orlik 2012 w Brzezinach przy ul. Sienkiewicza 17” (dalej: Regulamin) przy Szkole Podstawowej nr 2 w Brzezinach określono w załączniku nr 2 do Uchwały Rady Miasta Brzeziny¹⁹ z dnia 26 marca 2013 r. Regulamin został udostępniony użytkownikom boiska w widocznym miejscu na budynku szatniowo - sanitarnym obiektu oraz na stronie internetowej Urzędu²⁰. W Regulaminie korzystania z kompleksu boisk nie przewidziano wprost informacji o ewentualnym oddziaływaniu granulatu lub innych elementów nawierzchni boisk sportowych na zdrowie użytkowników, ani nie wskazano zasad zgłaszania lub postępowania w razie wystąpienia takich objawów. Niemniej w § 21 Regulaminu zamieszczono obowiązek niezwłocznego informowania opiekuna grupy i animatora o wszelkich stwierdzonych skaleczeniach, urazach, itp.

Regulamin ten nie zawierał zapisów o ewentualnym szkodliwym oddziaływaniu granulatu na zdrowie, gdyż jak wyjaśniła Dyrektor Szkoły nie wpłynęła żadna skarga dotycząca uwag i wskazań co do jego szkodliwości. Nie było więc wskazań, czy potrzeby zgłaszania zmian w Regulaminie użytkowania kompleksu sportowego „Moje Boisko – Orlik 2012”.

(akta kontroli str. 4-7, 15-19, 83-85)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

¹⁵ Za okres styczeń-maj 2020

¹⁶ W tym koszt 1,8 tys. zł na zakup granulatu SBR.

¹⁷ Jedna z kontroli została przeprowadzona przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa a jedna przez Państwową Inspekcję Nadzoru Budowlanego w zakresie prawidłowego użytkowania placu zabaw.

¹⁸ Dwie z nich dotyczyły stanu sanitarno - higienicznego budynku i pomieszczeniach szatni na terenie boiska

¹⁹ Uchwała nr XXXII/143/2013 Rady Miasta Brzeziny z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia regulaminów korzystania z kompleksów boisk sportowych „Moje Boisko – ORLIK 2012”

²⁰ www.bip.brzeziny.pl/brz/plany-i-programy/regulamin-korzystania/4103.przyjecia-regulaminow-korzystania-z-kompleksow-boisk-sportowych-quotMoje-boisko-.html Odsłona dnia 18 czerwca 2020 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Łódź, 14 lipca 2020 r.

Kontroler
Michał Maćkiewicz
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
podpis